

Sygn. akt I UK 301/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania Z. Oddziału w Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w Ł.
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 lipca 2019 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2018 r., na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 10 maja 2017 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 23 października 2015 r., stwierdzającą, że ubezpieczony J. R. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu we wskazanych okresach jako zleceniobiorca Z. Oddział w Ł. (dalej jako płatnik składek) oraz ustalającą miesięczną podstawę wymiaru składek na te

ubezpieczenia za maj, listopad i grudzień 2012 r. na kwotę 180 zł w ten sposób, że oddalił odwołanie płatnika składek.

W motywach orzeczenia Sąd Apelacyjny przyjął, że sporne umowy cywilnoprawne, których przedmiotem było sędziowanie na wystawie psów, sędziowanie - testy i PT, sędziowanie na egzaminie IPO I, nie posiadają cech umowy o dzieło, lecz umowy o świadczenie usług będącej umową starannego działania, której celem jest wykonywanie określonych czynności, a nie konieczność osiągnięcia rezultatu. Świadczy o tym fakt, że strony nie umawiały się na z góry określony, konkretny rezultat, co wynika wprost z treści umów. Sąd Apelacyjny podkreślił, że dla oceny czy strony zawarły określoną w nazwie umowę, bada się nie tylko ich wolę, ale również cechy umowy. Wola stron realizuje się bowiem przede wszystkim w faktycznych elementach umowy określających treść zobowiązania. Zasada swobody umów (art. 353¹ k.c.) nie oznacza nieograniczonej dowolności w kształtowaniu stosunku prawnego. Konieczne jest bowiem dochowanie zgodności treści i celu z jego naturą, ustawą i zasadami współżycia społecznego. W sprawie nie sposób odczytywać woli stron inaczej jak świadczenie usług, a nie wykonywanie dzieła, gdyż to nie wynik, lecz określone działania były istotne dla realizacji zawartej umowy. Wynika to wprost z charakteru czynności, jak i sposobu ich wykonywania przez zleceniobiorcę na rzecz płatnika składek, a wypełnianie przy okazji tych czynności dokumentacji, miało charakter wtórny, służący wyłącznie do udokumentowania przebiegu wykonanych czynności.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zaskarżył skargą kasacyjną płatnik składek, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenia co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego - art. 627 k.c. i art. 750 k.c. w związku z art. 734 § 1 k.c., przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że umowy zawierane przez skarżącego z sędziami na zawodach kynologicznych stanowią umowy o świadczenie usług, dla których stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, podczas gdy świadczenie przyjmujących zamówienie doprowadzić miało do konkretnego materialnego rezultatu w postaci wykonania opisu psów na wystawie psów rasowych oraz do powstania utworu w

rozumieniu ustawy o prawie autorskim i praw pokrewnych, a ponadto istniała możliwość poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych, a więc stanowiły one umowy o dzieło.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytania, czy umowy, których przedmiotem jest sędziowanie na zawodach kynologicznych stanowią umowę o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c.? Ponadto - w ocenie skarżącego - skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na błędne zakwalifikowanie przez Sąd Apelacyjny umów o sędziowanie na zawodach kynologicznych jako umów o świadczenie usług, podczas gdy były to umowy o dzieło.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Natomiast ujęte w skardze przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że nie można twierdzić, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, niepubl.). To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest stawianie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, ani wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662).

Niezależnie od powyższego, jeśli skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, gdy Sąd Najwyższy zajął już stanowisko co do tego zagadnienia i nie istnieją przekonujące argumenty, które stanowisko to mogłyby podważyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Z kolei skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na

przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Na podstawie powyższych wywodów należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania spełnienia wymogów przewidzianych dla przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Przede wszystkim skarżący łączy oczywistą zasadność skargi z wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a jak wskazano powyżej przesłanki przedsądu wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. nie mogą co do zasady występować jednocześnie. Ponadto przedstawione w skardze istotne zagadnienie prawne zostało wadliwie skonstruowane, gdyż nie ma ono charakteru ogólnego i abstrakcyjnego, lecz w istocie zmierza do uzyskania odpowiedzi, która stanowiłaby rozstrzygnięcie sporu w jego indywidualnej sprawie. Jednocześnie formułując rzekome zagadnienie prawne skarżący ograniczył się jedynie do polemiki z przyjętym przez Sąd Apelacyjny stanowiskiem, prezentując twierdzenie, że prawidłowej kwalifikacji umów o sędziowanie za zawodach kynologicznych dokonał Sąd Okręgowy, który rozstrzygnął sprawę na korzyść skarżącego. Skarżący nie wykazał przy tym, aby art. 627 k.c., którego dotyczy przedstawione zagadnienie prawne, wywoływał problemy interpretacyjne w kwestii umów, których przedmiotem jest sędziowanie na zawodach, co w sprawie sprowadzało się do sprawdzenia umiejętności, budowy i prezentacji psów uczestniczących w wystawie. Wbrew twierdzeniom skargi, Sąd Najwyższy wypowiedział się już w kwestii możliwości zakwalifikowania jako umowy o dzieło umów obejmujących swym

przedmiotem sprawdzenie wiedzy (umiejętności) czy egzaminowanie. W wyroku z dnia 30 listopada 2017 r., II UK 551/16 (LEX nr 2434450), podkreślono, że rezultat umowy, której przedmiotem jest weryfikacja umiejętności zdających egzamin, w momencie jej zawarcia nie jest (i nie może być) znany. Tym samym nie jest możliwy do ustalenia (zidentyfikowania) jej rezultat. Nie można więc przyjąć, aby zamawiający wymagał od wykonawcy wytworzenia konkretnego, indywidualnie oznaczonego wytworu, który poddawałby się sprawdzianowi w aspekcie wykonania umowy zgodnie z zamówieniem. Wręcz przeciwnie, sprawdzanie umiejętności jest nastawione na wykonanie określonego zespołu czynności, w których to one zyskują na znaczeniu, a nie ich wynik, bo ten nie jest znany i nie jest zależny od kwalifikacji i wiedzy wykonawcy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2019 r., III UK 201/18, LEX nr 2644616).

Skarga kasacyjna nie jest też oczywiście uzasadniona bowiem nie ma podstaw do twierdzenia, aby Sąd Apelacyjny naruszył art. 627 k.p.c. w sposób oczywisty (kwalifikowany), jak tego wymaga art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W rozpoznawanej sprawie żadna z umów nie określała rezultatu rozumianego jako z góry sparametryzowanego oraz dającego się poddać sprawdzianowi na istnienie wad. Za rezultat w takim znaczeniu nie można bowiem uznać z całą pewnością samych czynności sędziowania na zawodach kynologicznych (ocena psów), a więc czynności, które charakteryzowały się wyłącznie starannością wykonania. Nie mogą być uznane za rezultat umowy również dokumenty sporządzone przez sędziów kynologicznych czy też egzaminatorów. Nie jest bowiem możliwe poddanie tych dokumentów testowi na wady fizyczne, skoro kontrola ich miarodajności musiałaby polegać w istocie na ponownym przeprowadzeniu czynności odnotowanych w tych dokumentach. Dokumenty te były więc również jedynie efektem starannego działania ich autorów.

W tym miejscu należy także nadmienić, że Sąd Najwyższy w sprawach o tym samym stanie faktycznym i prawnym odmówił przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych skarżącego postanowieniem z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 403/18 (niepub.) oraz z dnia 27 czerwca 2019 r., I UK 293/18 (niepubl.).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając kosztach

postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).